

**Конспект за Държавен изпит за ОКС „Бакалавър“
специалност: Религията в Европа
от учебната 2025/2026 г.**

1. Старозаветният канон – оформяне и съдържание

Литература:

1. Из историята на старозаветния библейски канон. Състав. Ивайло Найденов, София, 2012.
2. Марковски, Ив. Въведение в Свещеното Писание на Стария Завет. В.Търново, 1992.
3. Вълчанов, Сл. Апокрифът в старозаветното богословие. В: Вечното в двата библейски завета, В.Търново, 1992.

2. Йерусалимският храм - от централно към единствено светилище

Литература:

1. Дамянова, Е. Утвърждаването на Премъдростта в Сион (Прем. Сир. 24:11). – International Conference „St. Sophia - "Wisdom has built her House". (Ohrid-Struga, 11-13 October 2019). Skopje, 2020, 377 p., 117-132.
2. Дамянова, Е. Тенденции за централизация на култа в Йерусалимския храм през втората половина на 8 век пр.Хр. (археологическо и историческо изследване). /дисертация ел. издание/ София, 2011.
3. Дамянова, Е. Йерусалим като топографски и духовен център на мозайката от Мадаба. – Богословски размисли. Сборник материали. София, 2005, 29–33.

3. Тълкуване на евангелията през 3-11 век на Изток

Литература:

1. Димитров, И. Ж. (1995). История на Новозаветното тълкуване: Тълкуване на евангелията през 3-11 век на Изток. Духовна Култура, год. LXXV бр. 8, стр. 1-17.
2. Гяуров, Хр. Новозаветна херменевтика, Годишник на Софийския университет, Богословски факултет: Т. 20, 1943, с. 1-54.
3. Трайчев, Е. Приносът на светите отци и учители на Църквата в тълкуването на свещеното Писание на Новия Завет // Богословска мисъл №1, 2009.

4. Божиите имена в Стария Завет

Литература:

1. Вълчанов, С. Божиите имена в Стария Завет, в: Вечното в Двата Библейски Завета, Н. Шиваров и С. Вълчанов, изд. Слово, 1993.
2. Manley, G. T., Bruce, F. F. „Имена на Бога“, в: Нов Библейски Речник, изд. Нов Човек, 2007.

5. Св. Климент Охридски като учител, проповедник и песнописец

Литература:

1. Велинова, В. Климент Охридски - учителят и творецът. София, 1995.
2. Петканова, Д. Старобългарска литература. София, 1997, с. 157-186.
3. Попов, Г., Кр. Станчев. Климент Охридски. Живот и творчество. София, 1988, с. 35-41, 59-87, 112-145.

6. Отпадане на Римокатолическата църква от Вселенското православие

Литература:

1. Поснов, М. Е. История на християнската църква, т. II. София: Анубис, 1993, с. 410–460.
2. Малицки, П. И. История на християнската църква, т. II. София: ГАЛ–ИКО, 1994, с. 303–329.

7. Покръстване на българите (865 г.) и учредяване на Българската архиепископия (870 г.)

Литература:

1. Събев, Т. Самостояйна народностна църква в средновековна България. София: Синодално издателство, 1987.
2. Велев, Г. Св. цар Борис и християнизиранието на българския народ. – В: In silentio et spe erit fortitudo, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2025.
3. Стоянов, Хр. Покръстване на княз Борис и българите. – В: Doctrinam magis quam aurum, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2025.

8. Раннохристиянският храм – генезис, наименования, архитектурен план и вътрешно устройство

Литература:

1. Каравълчев, В. Базиликата – царският дом на новия Божи народ. <https://dveri.bg/wcqu4>
2. Беляев Л. Християнские древности. СПб. Алетейя, 2000. <https://dokumen.pub/5893293231.html>
3. Krautheimer, R. Early Christian and Byzantine architecture. Baltimore – Mariland, 1965. <https://www.scribd.com/document/835171909/Early-Christian-and-Byzantine-Architecture-Richard-Krautheimer-1965-00d5606ff5631f27afbf932c991f43f5-Anna-s-Archive>

9. Произход, доктринални основи и историческо развитие на Старокатолическата църква

Литература:

1. Цоневски, Ил. Преговори между Православната и Старокатолическата църкви за сближение и съединение, ГДА, т. XVI, 2, София 1966–1967, с. 39–126.
2. Йовчев, И. Старокатолическата църква – произход, доктрина и развитие, София 2024.
3. Йовчев, И. Православно-старокатолическият диалог (преговори за обединение) – Богословска мисъл, том: 2, 2019, с. 7–44.

10. Основаване на Църквата и Апостолски събор

Литература:

1. Малицки, П. История на християнската църква. София, 2014.
2. Поснов, М. История на християнската църква. Т. 1. София: Анубис, 1993.
3. Деяния на светите апостоли.

11. Междурелигиозният диалог – библейски основания, съдържателно ядро и граници

Литература:

1. Стаматова, К. Библейски основания на междурелигиозния диалог. Сб. "Библия, култура, диалог". Т. 1, София, 2009, с. 209-222.
2. Тонева, К. За "лицата", съдържателната основа и границите на междурелигиозния диалог. – В: Ако любов нямам..., София, 2022, с. 292-310.
3. Тонева, К. Диалогът в контекста на дискусиата за различията. Сб. "Диалогът в мултикултурна образователна среда", София, 2025, с. 15-31.

12. Вяра и знание

Литература:

1. Кураев, дяк. А. За вярата и знанието. Варна, 2007
2. Зенковски, В. Основи на християнската философия. София, : изд. „Фабер“, 2000, с. 29 – 91.
3. Пенков, Д. Вяра и знание. В: Религиозна идентичност и светоглед: човекът в Европейската цивилизация на ХХІ век. София, 2019, с. 349 – 359.

3

13. Личността на Иисус Христос и Евангелското нравствено учение.

Новозаветната етика на любовта и основните добродетели на християнската нравственост

Литература:

1. Иван Панчовски. Личността на Иисус Христос. София, 1990.
2. Иван Панчовски. Най-прекрасният. Духовният образ на Иисус Христос. София, 1992.
3. Нушев, Костадин. Християнските добродетели вяра, надежда и любов в учението н св. Йоан Златоуст. София, 2012.

14. Христологическите ереси и Халкидонското вероопределение от 451 г.

Литература:

1. Коев, Т. Догматическите вероопределения на Седемте вселенски събора. София: УИ, 2011.
2. Риболов, С. Иисус Христос - аскет или спасител. София: УИ, 2014.

15. Православна и Римокатолическа еклисиология в светотайнствен контекст

Литература:

1. Дюлгеров, Д., Римският папа пред съда на Св. Писание и църковната история, С., 1924.
2. Кокудев, прот. Сава (Щони), Тайнство и Есхатон. Светотайнственият дебат от Фераро-Флорентинския събор, Изток-Запад, София, 2023
3. Кокудев, прот. Сава (Щони), Тайнство и съборност на Църквата. Константинопол и Рим – дебатът от нач. XIII в., Изток-Запад, София, 2023.

16. Съборното и изборното начало в Църквата от времето на св. апостоли до 313 г.

Литература:

1. Поптодоров, Р. Съборното начало в живота, устройството и управлението на Църквата през първите три века. София, 1995.
2. Поптодоров, Р. Мястото и ролята на миряните в устройството и управлението на Църквата през първите три века. В. Търново, 1995.

17. Култът и човекът в Християнството

Литература:

1. Иванов, Иван (Кюмурджийски). Евхаристията – *Mysterium fidei* – *Mysterium vitae* (литургично изследване на тайнството Евхаристия), Университетско издателство, София, 2020.
2. Тонева, Клара. Църквата като литургийна общност: най-съвършен израз на катехизацията, Религия, ценности, ортодоксалност и интеркултурен диалог. Научно-изследователска група: Религиозно-философски парадигми (ИИОЗ-БАН, СУ) и РКИЦ София, 2012.
3. Елиаде, Мирча. Сакралното и профанното, Хемус, 1998.

18. Изразни средства, функция и канон на православната икона

Литература:

1. Александрова, Илиана (съставител). Иконата в съвременния свят. София, 2020.
2. Евдокимов, Павел. Изкуството на иконата – богословие на красотата. София, 2011.
3. Успенски, Леонид. Богословие на иконата. С, 2001.

19. Религиозно лидерство в Православието

Литература:

1. Димитров, протоерей Христо. Пастирско богословие. ч. I, София, 2005, 39-73; 147-156.
2. Иоан, схиархимандрит (Маслов). Пастирско богословие. София, 2009, 67-127.
3. Янев, Иво, Ролята на духовниците-терапевти в Православната църква. // Мисъл, слово, текст. брой: Том 3 (9) нова серия.

20. Съвременна невмена нотация и елементарна теория на църковното осмогласие

Литература:

1. Богоев, М. Учебник по Източно Църковно Пение. СИ. София, 1992.
2. Поптодоров, М. Кратък воскресник – осмогласник. Изд. Руенски манастир „Св. Йоан Рилски“, с. Скрино, 2024..